

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Historia Natural

2.ª ÈPOCA

BARCELONA, ABRIL, 1916

ANY XIII — NÚM. 4

SECCIÓ OFICIAL

SESSIÓ ORDINARIA DEL 2 D'ABRIL DE 1916

Presidència del Ront. P. Joaquim M.ª de Barnola, S. J.

President

Assisteixen els socis Srs. Alós, Calzado, Codina, Ferrer i Dalmau (M.), Ferrer i Vert, Folch (J.), Folch (M.), Font i Quer, Juncadella, Maluquer (Joaquím), Maluquer (Josep), Maluquer (S.), Riera, Sagarra, Serra i Soler.

DESPAIG ORDINARI

Després de llegida l'acta de l'anterior sessió, s'aprova per unanimitat.

Proposta de soci.—Els Srs. Barnola, Sagarra i Maluquer (Josep), proposen per a soci numerari a D. Artur Caballero, doctor en Ciències Naturals, que viu a Barcelona, carrer de Bertràn, 104, i es dedica a Morfologia botànica.

COMUNICACIONS CIENTÍFIQUES

Les selaginàcies de Catalunya.—El Sr. Folch (M.), llegeix un estudi d'aquestes plantes, anomenant les espècies que's troben en nostra flora, afegint-hi bon nombre de notícies bibliogràfiques.

Plantes d'Espanya, del Germà Sennen.—El Sr. Font Quer dóna compte d'haver-se rebut la col·lecció de 1915, de la *Exsiccata* del Germà Sennen.

Forma un conjunt de més de tres centes plantes, bona part de Catalunya, i altres de València, Castella i Portugal. Entre les espècies catalanes n'hi ha de verament interessants, com la *Euphorbia prostrata* Ait., descoberta a Igualada per R. Queralt, i es nova per Espanya, i com el *Rubus tormentosifrons* Sud., també nou per la Península, recollit al Tibidabo. Del mateix Tibidabo, Barranc de Sant Cebrià, són els exemplars del *Arisarum simorrhinum*, Dur., que figuren en la propia col·lecció, i aquesta és la segona localitat catalana de planta tant notable. Els gèneres difícils i d'espècies polimorfes, com els *Hieracium*, *Euphrasia*, *Mentha*, etc., hi estan abundantament representats. Les formes noves de plantes de Catalunya, són, entre les principals: × *Fumaria Bonanovae* Senn. (*Fumarea major* × *capreolata*, ej.), Bonanova; *Melandrium catalaunicum* Senn., Manlleu a la Devesa; *Fraxinus excelsior* L., var. *ceretana* Senn., Llívia a les gorges d'Estahuja; *Trifolium soffocatum* L., raça *Costei*, Senn., Tibidabo a Vallvidrera; × *Epilobium cereticum* Lév. et Senn., (*Epilobium Guilottii* × *roseum*, cor.), Cerdanya, a Llívia; *Herniaria glabra* L., raça *ceretana*, Senn. Cerdanya; × *Phagnalon Domingoi*, Senn., (*Ph. Tenori* × *saxatile*, ej.), Tibidabo; *Achillaea millefolium* L., raça *ceretana* Senn., Llívia i Estavar; *Cirsium corbariense* Senn., var. *Costae* Senn., Ampurdà, a Fortianell; *Mentha longifolia* Huds., var. *longidentata* Senn., de Llívia; *Thymus polytrichus* Kern., raça *Cadevallii* Senn. et Pau, Cerdanya, a la Vall de Carol; *Lycopus europaeus* L., raça *Souliei* Senn., Llívia; *Alisma Plantago* L., raça *Cadevallii* Senn., Llívia; *Asparagus officinalis* L., var. *littoralis* Senn., Castelldefels; *Deschamsia juncea* P. B., raça *elegans* Senn., Llívia; *Caucalis daucoides* L., raça *Queraltii* Senn., Igualada; *Teucrium polium* L., var. *bombycinum* Senn., Castelldefels.

Avaloren el conjunt de la col·lecció les firmes de Coste, Léveillé, Litardière, Pau, Sudré i Thellung, qui sotscriuen determinacions difícils.

Sobre l'*Helix Bofilliana* Fag.—D. Josep Maluquer llegeix un interessant treball del soci Sr. Bofill i Poch, sobre aquesta espècie i sa area de dispersió, amb motiu d'haver-la trobat darrerament a Garraf i a Sant Llorenç del Munt, el soci En Ignasi de Sagarra. Acompanya una llista d'espècies recollides en les mateixes localitats.

— Com a resultat de la excursió a la encontrada de Castelldefels, Don Pius Font comunica haver recollit varies falgueres arrapades en les formacions calices, entre les quals hi ha l'*Asplenium glandulosum*. Per sa part el Sr. Sagarra creu convenient anotar que'l lepidopter diurn *Thais rumina* var. *medesicaste* Illig., bastant freqüent en tota aquella regió, el recollí en nombre reduït i alguns exemplars ja passats, lo que indica lo primerenca que és sa aparició alguns anys (26-III-1916, desde la estació de Garraf, seguint el torrent d'aquest nom).

Sobre una nova forma del *Carabus (Megodontus) violaceus* L.—El senyor Codina presenta una sèrie nombrosa de *Carabus (Megodontus) violaceus gerundensis* Born., nov. esp., (Col. fam. CARABIDAE), *Societas Entomolo-*

gica, Berna, Suïssa, Any XXXI, p. 5-6, procedents de Setcasas, Pirineu gironí, i acompanya una nota sobre les formes espanyoles del *Carabus violaceus* L.

El Bufo Calamita Laur., a Seba (Montseny) —D. Joaquim Maluquer presenta per al Museu de l'Institució uns petits bufònits, donatiu del P. Barnola i recollits per aquest a Seba. La majoria dels exemplars tenen de 5 a 8 mil·límetres de llargada, i's tracta del *Bufo calamita* Laur., el batraci que té la larva més petita, de la fauna europea. Es abundantíssim per tot Catalunya tant als plans com en altituds de 1.000 m. i més.

Reptils i amfibis de Catalunya.—El mateix Sr. Maluquer llegeix una Nota herpetològica, quin subtítol es *Primera llista de Reptils i Amfibis de Catalunya*, que conté una ordenada relació de les espècies recollides fins avui a Catalunya.

El Museu de la Institució.—El P. Barnola, a propòsit de llista llegida pel Secretari, fa notar que gran nombre de les cites se refereixen a exemplars existents al Museu de l'Institució, lo que indica l'importància de nostra Col·lecció Regional, quina consulta es fa avui imprescindible pels que seriament vulguin estudiar qualsevulla part de l'Historia Natural Catalana.

Excursió col·lectiva al Farell (Caldas de Montbuy).—Els resultats de aquesta sortida, comunicats per alguns socis que hi assistiren són els següents:

PART MINERALÒGICA.—El Sr. Calzado diu haver recollit les següents mostres: Marbre gris, roig i blanc; Alabastre calic; Calissa mamel·lonar; Calissa cristalitzada en agulles; Calissa en diminuts romboeders, Malaquita, Bioxit de Manganès, Dendrita, Guix infiltrat en Samnita verda i filerós, Crestall de Feldespat. Creter, Granit, Porfit vert i roig, Samnites roiges i verdes en llenques.

PART BOTÀNICA.—El P. Barnola llegeix la següent comunicació:

MUSCÍNIES.—Recollirem unes quaranta espècies de *Molses*, i les *Hepàtiques*: *Frullania (Trachycolea) dilatata*, Dum., var. *microphylla*, Nees., en soques d'olivera.

Radula complanata, Dum., en soques d'alzina.

Aplozia riparia (Tayl.), Dum., var. *potamophila* (J. Mull.), H. Bern., entre molses ofegades per una corrent d'aigua temporània.

Pellia Neesiana, Limpr., en terres argiloses, regades per infiltracions d'aigua.

Lunularia cruciata (L.). Dum., amb propagols en els receptacles en forma de mitja lluna. Abundant en les parets i marges del barranc que hi ha a la sortida de Caldes i que limita el parc del establiment (Rius).

Les quatre primeres espècies foren recollides pels viarans dels boscos que creua la carretera de Caldes al Farell, i pels voltants d'aquesta.

PART ZOOLÒGICA.—**Reptils i amfibis dels voltants de Caldas de Montbuy.**—A propòsit de la excursió col·lectiva de Març, el Sr. Maluquer (En Joaq.),

comunica haver recollit un Dragó (*Tarentola mauritanica* L.), una Serp (*Tropidonotus viperinus* Latr.), i una Granota (*Rana esculenta* L.), a més de varies larves de batraci que té en observació en un Aquarium. Referent a la Granota, fa notar que's tracta d'un mascle que presenta els dits glandulosos, del temps de cria; presentava además lesions rescents en diferents parts del còs, que creu foren produïdes o bé en lluita amb algún altre mascle o bé per alguna Serp, inclinant-se a això últim per haver recollit en la mateixa bassa de la Granota lo *Tropidonotus* citat. Tant la *Rana* com el *Tropidonotus* els conserva vius en Terrariums.

Excursió al Prat del Llobregat.—El Sr. Maluquer (En Joaq.) diu haver fet al 25 de Març passat una excursió al Prat de Llobregat on recollí alguns peixos (*Fundulus hispanicus*), larvas de *Ranidae* i *Bufonidae*, algún Gripau, Granotes i Sargantanes. Aquestes eren molt abundants en els marges dels recs que hi han per allí. La majoria de lo recollit ho conserva viu en Terrariums i Aquariums, sobretot les larves del *Bufo Calamita* Laur., caps-grossos completament negres i molt petits, i al mateix temps curiosos per lo bé que per transpariència se'ls veu l'intestí en espiral. En aqueixa mateixa excursió recollí els coleòpters següents, quina classificació es deguda a la amabilitat del Sr. Codina.

COLEÓPTERS

- Acupalpus meridianus* L.
Agonum (Idiochroma) dorsale Pontofop.
Harpalus (Lasioharpalus) distinguendus Duft.
Pterostichus (Poecilus) cuprens L.
Haliplus lineatocollis Marsh.
Noterus laevis Sturm.
Colymbetes fuscus L.
Laccophilus virescens testacens Aubé.
Helochares lividus Forst.
Gyrinus urinator Yllig.
Silpha granulata Thunb.
 — *Olivieri* Bedel (—*granulata* Ol.)
Creophilus maxillosus L.^a
Bledius tricornis Herbst. Probable nou per a Catalunya.
Staphylinus (Ocypus) globulifer Geoffr.
Phytonomus arator L.
Cassida (Cassidula) vittata Villers.
Coccinella T. punctata L.

Excursió a Artesa de Segre.—D. Salvador Maluquer dona compte de la darrera excursió feta per éll a Artesa de Segre els dies 1-10 de Febrer havent recollit algunes plantes i coleòpters, estant els exemplars corresponents en poder dels Srs. Font i Ferrer respectivament,